

Ehdotus haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmaksi

1. Tausta ja tavoitteet

EU:n haitallisten vieraslajien levinneisyys ja hallintatoimenpiteet (EU-HAVI) -hankkeessa selvitettiin EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon kuuluvien 37 lajin esiintymistä Suomessa ja koottiin suositukset siitä, mihin toimenpiteisiin lajien osalta pitäisi ryhtyä. Lisäksi arvioitiin etenkin luetteloon kuuluvien lemmikkieläinten sekä puutarha- ja akvaariokasvien potentiaalista riskiä levitä ympäristöön Suomessa. Vieraslajien hallintatoimenpidesuosituksissa pyrittiin kohdentamaan haitallisten vieraslajien torjunta ja leviämisen ehkäisy kustannustehokkaasti kiireellisimpiin ja tärkeimpiin kohteisiin.

Hankkeen tulokset ja toimenpidesuositukset muodostavat ehdotuksen vieraslajilain 9 pykälässä mainitulle vieraslajien hallintatoimenpiteitä koskevalle suunnitelmalle, joka perustuu EU:n vieraslajiasetuksen hallintatoimenpiteitä koskevaan 19 artiklaan.

EU-HAVI-hankkeen toteuttivat Luonnonvarakeskus (koordinaattori), Suomen ympäristökeskus ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

1.1 Vieraslajien hallinta

Vieraslajit ovat ihmisen mukana uusille alueille tahattomasti levinneitä tai tarkoituksella tuotuja lajeja. Haitallisten vieraslajien leviämistä ja runsastumista pyritään estämään niiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Osa vieraslajeista aiheuttaa haittaa luonnon monimuotoisuudelle ja ihmisten terveydelle sekä tuotantotappioita maa- ja metsätaloudelle, heikentää alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia ja alentaa kiinteistöjen arvoa. Vieraslajien tiedetään aiheuttavan merkittäviä tuotannon menetyksiä, vaikka kokonaisarviota vieraslajien Suomessa aiheuttamista kustannuksista ei ole tehty.

Leviämisen eri vaiheissa olevat vieraslajit vaativat erilaisia hallintatoimia. Tehokkainta on, jos lajin saapuminen ja leviäminen uudelle alueelle pystytään kokonaan estämään. Jo vakiintuneiden vieraslajien torjunnassa voidaan joutua tekemään valintoja, kuten lajien tai toimenpiteiden priorisointia. Mikäli laji on levinnyt laajalle eikä sen torjuminen tai hävittäminen ole teknisesti mahdollista tai taloudellisesti mielekäästä, voidaan tavoitteeksi asettaa kannan rajoittaminen tai lajin leviämisen estäminen uusille alueille haittojen minimoimiseksi. Tavoitteena on kohdentaa torjuntatoimet niin, että niiden kustannustehokkuus on paras mahdollinen.

1.2 Lainsäädännön vaatimukset

Vieraslajien leviämisen hallinta edellyttää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Vuoden 2015 alusta voimaan tullut EU:n vieraslajiasetus (EU) N:o 1143/2014 edellyttää, että kaikissa jäsenvaltioissa on käytössä tehokkaita hallintatoimenpiteitä haitallisten vieraslajien hävittämiseksi tai niiden leviämisen rajoittamiseksi. EU:ssa on laadittu luettelo 37 haitallisesta vieraslajista, joihin toimenpiteet tulee kohdistaa. Listaa päivitetään tarvittaessa. Suomessa listan lajeista laajimmin luontoon levinneet lajit ovat jättiputket ja täplärapu. EU:n asetuksen mukaan jäsenvaltioilla on oltava käytössä tehokkaita hallintatoimenpiteitä laajalle levinneiden haitallisten vieraslajien torjumiseksi. Toimenpiteiden on oltava käytettävissä 18 kuukauden kuluessa EU:n vieraslajiluettelon voimaantulopäivästä, joka oli 3.8.2016. Vuoden 2016 alussa voimaan tulleen kansallisen vieraslajilain (1709/2015 laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta) mukaan maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy vieraslajiasetuksen 19 artiklassa tarkoitettuja hallintatoimenpiteitä koskevan suunnitelman. Tämän hankkeen tulokset ja toimenpidesuosituksien muodostavat suunnitelmaehdotuksen.

Selvitys tukee myös valtioneuvoston 15.3.2012 hyväksymän, kansallista vieraslajistrategiaa koskevan periaatepäätöksen tavoitteiden toteutumista.

EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon ja kansalliseen asetukseen kuuluvia lajeja koskevat tietyt rajoitukset ja kiellot: lajin maahantuonti, kasvatusta, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty. Vieraslajien hallintatoimenpiteillä pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuutta, ekosysteemien toimintaa ja luonnon tuottamia ekosysteemipalveluita. EU:n vieraslajiasetukseen liittyvät hallintatoimenpiteet mukautetaan Suomen erityisoloihin tämän selvityksen tuloksiin perustuen. Suomi raportoi EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon kuuluvien lajien levinneisyydestä ja torjuntatoimista EU:lle.

Taulukko 1. Haitallisia vieraslajeja koskeva lainsäädäntö

Säädös	annettu	voimaantulo
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1143/2014 haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta	22.10.2014	1.1.2015
Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1141 unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelon hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014 nojalla	13.6.2016	3.8.2016
Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015)	30.12.2015	1.1.2016
Valtioneuvoston asetus kansallisesti merkityksellisistä haitallisista vieraslajeista (1725/2015)	30.12.2015	1.1.2016

1.3 Tavoitteet

EU:n vieraslajiasetuksen mukaisesti laajalle levinneiden vieraslajien hallintatoimenpiteisiin liittyen EU-HAVI-hankkeen tavoitteena oli selvittää EU:n vieraslajiluetteloon kuuluvien haitallisten vieraslajien (ja niihin rinnastettavan, kansallisesti merkityksellisen kaukasianjättiputken)

- 1) levinneisyys ja tärkeimmät esiintymät Suomessa (Suomessa tavattavien lajien osalta) sekä leviämiskahva Suomessa (lajit, joita ei vielä Suomessa ole), ja
- 2) mahdolliset haittavaikutukset ja leviämiskahva uusille alueille Suomessa, sekä
- 3) laatia suosikset hallintatoimenpiteiden kohdistamisesta eri lajeihin ja alueille (priorisointi) ja
- 4) arvioida kustannustehokkaat hallintatoimenpiteet (torjuntatoimenpiteiden kustannukset ja hyödyt) Suomessa olevien lajien hävittämiseksi tai leviämisen rajoittamiseksi priorisoiduille lajeille.

EU-HAVI-hankkeen päätavoitteena oli selvittää EU:n listaamien haitallisten vieraslajien esiintyminen Suomessa ja vaadittavat toimenpiteet laajasti levinneiden lajien osalta. EU-luettelon lajeista tehtiin selvitys kunkin lajin levinneisyydestä ja riskeistä Suomessa. Arvioissa kiinnitettiin huomiota lajiominaisuuksiin, mahdollisiin lajeista aiheutuviin haittoihin, lajien leviämiskahva- ja menestymiskahvallisuuksiin ilmastossamme, lajien invaasivaiheeseen ja levinneisyyteen sekä käytettävissä oleviin torjuntakeinoihin.

EU:n veloitteiden hoitamiskahva kannalta on tärkeää, että haitallisten vieraslajien levinneisyyssiedot ovat mahdollisimman tarkat ja ajantasaiset. Hankkeessa tarkennettiin Suomen luonnossa jo esiintyvien jättiputkien, täpläravun, keltamajavankaalin ja villasaksiravun levinneisyyssietoja selvittämällä niiden tärkeimmät esiintymät. Lisäksi arvioitiin etenkin luetteloön kuuluvien lemmikkeinä pidettävien eläinten sekä puutarha- ja akvaariokasvien potentiaaliskahva riskiä levitä ympäristöön.

Vieraslajeista aiheutuvan riskin ja torjuntakeinojen kustannus-hyötyanalyysiin perustuva arviointi auttaa valitsemaan yhteiskunnan kannalta parhaat hallintatoimenpiteet. Hallintatoimenpiteiden priorisoinnilla hankkeessa pyrittiin selvittämään ne hallintatoimenpiteet, joihin Suomessa kannattaisi panostaa. Tavoitteena oli tukea päättäjien, viranomaisten ja yksittäisten toimijoiden päätöksentekoa, jotta käytettävissä olevia voimavaroja voidaan kohdistaa kustannustehokkaasti oikeisiin kohteisiin ja hallintatoimenpiteisiin.

EU-HAVI-hankkeen tavoitteena oli myös osaltaan parantaa tietoisuutta vieraslajeihin liittyvistä riskeistä ja haitallisten vieraslajien torjuntakeinoista. Samalla pyrittiin parantamaan lajien levinneisyyssietojen tarkkuutta, edistämään haittojen ennaltaehkäisyä sekä tukemaan vieraslajisääntelyn toimeenpanoa. Hankkeen keskeinen viestintäkanava oli kansallinen vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi. Hankkeen tavoitteena oli parantaa hallintatoimenpiteiden toteutumista lisäämällä sidosryhmien verkostoitumista, mikä toteutui hankkeen järjestämässä Vieraslajien hallinta –teemapäivässä 8.11.2016 Helsingissä. Teemapäivän työpajoissa ja keskusteluissa esille tulleita asioita on huomioitu hallintatoimenpidesuosituksia laadittaessa.

2. Suositukset hallintatoimenpiteiksi

2.1 Ensisijaisten hallintatoimenpiteiden luokittelu sekä ensisijaiset lajikohtaiset hallintatoimenpiteet ja kohdentaminen

Riskianalyysin perusteella EU:n haitallisten vieraslajien luettelon 37 lajista voidaan erottaa neljä ryhmää niiden nykylevinneisyyden, leviämiskäytön sekä vaadittavien ensisijaisten hallintatoimenpiteiden perusteella. Ensisijaiset hallintatoimet on esitetty niiden tärkeysjärjestyksessä.

1) Vakiintuneet lajit – välittömät torjuntatoimenpiteet.

Tähän ryhmään kuuluvat *armenian-* ja *persianjättiputki*, *keltamajavankaali* ja *täpläräpu*, joita tavataan vakiintuneena Suomen luonnosta. Tässä tarkastelussa on mukana myös kansallisesti merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon kuuluva kaukasianjättiputki.

Ryhmään 1 kuuluvat lajit ovat: *armenianjättiputki*, *persianjättiputki*, *keltamajavankaali* ja *täpläräpu*.

Ensisijaiset hallintatoimenpiteet näille lajeille ovat:

Jättiputket (armenian-, persian- ja kaukasianjättiputki)

- Hävitetään jättiputket Suomesta kokonaan seuraavan 20 vuoden kuluessa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Liikennevirasto, Senaattikiinteistöt, maanomistajat, Metsähallitus, järjestöt
 - Aikataulu: vuoteen 2037 mennessä jättiputket hävitetty
- Poistetaan jättiputket esiintymien tärkeysjärjestyksessä:
 1. asutuksen keskellä ja virkistysalueilla olevat esiintymät
 2. uudet esiintymät
 3. esiintymät, joista jättiputki leviää helposti ympäristöön
 4. esiintymät, jotka uhkaavat uhanalaisia lajeja ja luontotyyppejä
 5. luonnon- tai maisemansuojelualueilla olevat esiintymät
 6. arvokkaissa kulttuuriympäristöissä ja biotoopeissa olevat esiintymät
 7. kauempana ihmisasutuksesta ja kulkuväylistä olevat esiintymät
 8. esiintymät, joiden leviäminen ympäristöön ei ole todennäköistä jonkin leviämisenesteen takia
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Liikennevirasto, Senaattikiinteistöt, maanomistajat, Metsähallitus, järjestöt
 - Aikataulu: vuoteen 2037 mennessä jättiputket hävitetty
- Suunnitellaan kemiallisten ja mekaanisten torjuntamenetelmien tehokkain käyttö esiintymäkohtaisesti.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Liikennevirasto, Senaattikiinteistöt, maanomistajat, Metsähallitus, järjestöt, yritykset
 - Aikataulu: vuoteen 2037 mennessä jättiputket hävitetty

- Hävitetään jättiputkijäte ja jättiputkea sisältävät maa-ainekset asianmukaisesti.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Liikennevirasto, Senaatti-kiinteistöt, maanomistajat, Metsähallitus, järjestöt, yritykset
 - Aikataulu: vuoteen 2037 mennessä jättiputket hävitetty
- Jatketaan seuranta useita vuosia senkin jälkeen, kun esiintymä näyttää hävinneen.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Liikennevirasto, Senaatti-kiinteistöt, maanomistajat, Metsähallitus, järjestöt, yritykset
 - Aikataulu: vuoteen 2037 mennessä jättiputket hävitetty
- Kehitetään vieraskasvijätteen ja maa-ainesten käsittelyä sekä lisätään vastaanottoaikoja.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, yritykset
 - Aikataulu: jatkuva
- Selvitetään glyfosaattia korvaavia torjunta-aineita ja -keinoja.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, Tukes, MMM, YM
 - Aikataulu: välittömästi
- Otetaan käyttöön kansallinen vieraslajien seurantajärjestelmä (sijainti: laji.fi), jossa on selkeä ja yhtenäinen tapa kirjata esiintymän laajuus, torjuntatoimet ja niiden seuranta sekä mahdollisuus saada listaus tietyn alueen (esim. kunnan) uusimmista esiintymistä ja tehdyistä torjuntatoimenpiteistä.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: Luke, SYKE, Luomus, ELY-keskukset, kunnat
 - Aikataulu: 2018-
- Lisätään vieraslajiasia luonnonvara-alan, erityisesti ammatillisen koulutuksen opintosuunnitelmiin.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: OKM, Opetushallitus
 - Aikataulu: opintosuunnitelmia uusittaessa
- Tiedotetaan jättiputkien haitallisuudesta, torjuntatavoista, kasvijätteen käsittelystä ja vieraslajiportaalin käytöstä aktiivisesti eri medioissa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, Kuntaliitto, Liikennevirasto, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, Metsähallitus, Viherympäristöliitto, puutarha- ja luonnonsuojelujärjestöt
 - Aikataulu: jatkuvasti

Keltamajavankaali

- Poistetaan esiintymät ja laaditaan tarvittaessa esiintymäkohtainen torjuntasuunnitelma.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, maanomistajat, Metsähallitus
 - Aikataulu: 2018-
- Jatketaan poistettujen esiintymien seuranta poiston jälkeen kolme vuotta pienillä esiintymillä ja 10 vuotta laajoilla esiintymillä.

- Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, maanomistajat, Metsähallitus
- Aikataulu: 3–10 vuotta poiston jälkeen
- Jatketaan tiedotusta ja valistusta lajin haitallisuudesta.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, ELY-keskukset, Viherympäristöliitto, puutarha- ja luonnonsuojelujärjestöt
 - Aikataulu: 2018-

Täplärapu

- Valvotaan kieltojen noudattamista:
 - Täplärapujen istuttaminen, viljely ja elävänä maahantuonti on kielletty.
 - Täplärapuja ei saa siirtää esiintymisvesissään pyyntialueen ulkopuolelle.
 - Täplärapujen sumputtaminen muussa kuin siinä vesistöosassa, josta ne on pyydetty, on kielletty.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, poliisi, Tulli, vesialueiden omistajat, kalatalousalueet, Metsähallitus, ravustajat
 - Aikataulu: jatkuva
- Tehostetaan tiedotusta täplärapujen istutus-, levittämisen-, viljely- ja sumputuskiellosta ja niiden syistä.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, ELY-keskukset, Luke, vesialueiden omistajat, järjestöt
 - Aikataulu: jatkuva
- Tehostetaan täplärapujen vastuullista pyyntiä, käyttöä ja kauppaa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, vesialueiden omistajat, kalatalousalueet, kauppa, ravustajat, järjestöt
 - Aikataulu: jatkuva
- Huolehditaan yhteistyössä vesialueen omistajien kanssa, että jokirapujen suoja- ja hoitoalueilla:
 - Poistetaan uudet täplärapuesiintymät mahdollisimman nopeasti ennen kuin ne leviävät laajemmalle.
 - Estetään täplärapukannan kasvua ja leviämistä suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, vesialueiden omistajat, Metsähallitus, kalatalousalueet, järjestöt
 - Aikataulu: jatkuva
- Sisällytetään uusiin kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmiin suunnitelma täplärapujen hallinnasta ja leviämisen estämisestä.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kalatalousalueet
 - Aikataulu: 2019- (kun kalatalousalueet perustetaan ja niiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatimistyö käynnistyy)
- Selvitetään täplärapujen vesistä hävittämisen mahdollisuuksia ja menetelmiä.

- Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kunnat, vesialueiden omistajat, Metsähallitus, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, järjestöt
 - Aikataulu: mahdollisimman pian
- Selvitetään tarkoituksenmukaisia täplärapukantojen säätelyn menetelmiä ja kannankehitykseen vaikuttavia tekijöitä.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: vesialueiden omistajat, Luke, järjestöt
 - Aikataulu: mahdollisimman pian
- Seurataan täpläravun levinneisyyttä EU:n vieraslajiasetuksen ja vieraslajistrategian edellyttämällä tavalla.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, vesialueiden omistajat, kalatalousalueet, Luke
 - Aikataulu: jatkuva tiedonkeruu, tilannekatsaus 3 vuoden välein
- Selvitetään ja edistetään koko täplärapusaaliin tehokkaampaa hyötykäyttöä, jalostusta ja tuotteistusta, jotta täplärapujen tehopyynti on kannattavampaa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, vedenomistajat, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, jalostusyrietykset
 - Aikataulu: 2017-
- Selvitetään ja edistetään mahdollisuuksia täplärapujen elävänä kuljettamisen vähentämiseksi ja kehitetään ravustusmenetelmiä, säilytystekniikoita, keräilyä ja logistiikkaa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, ELY-keskukset, yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut
 - Aikataulu: mahdollisimman pian
- Lisätään ravustusmahdollisuuksia, edistetään ravustuslupien hallittua saatavuutta ja mahdollistetaan kaupallinen ravustus.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, vesialueiden omistajat, kalatalousalueet, järjestöt
 - Aikataulu: aloitetaan välittömästi, jatkuva

2) Suomessa tavatut akvaariolajit ja lemmikit – valistus maahantuontikiellosta, lisäämiskiellosta ja ympäristöön päästämiskiellosta.

Tähän ryhmään kuuluvat akvaariolajeista Suomen luonnossa ei-menestyvät karheaviuhkalehti, kellusvesihasintti ja punakorvakilpikonna sekä Suomen luonnossa oletettavasti menestyvät punarapu, marmorirapu, amerikankääpiörapu, viriilirapu, saharasbora ja rohmutokko sekä lemmikkinä pidetyt siperianmaaorava ja pesukarhu. Lajeista punakorvakilpikonaa ja siperianmaaoravaa on joskus yksittäisinä karkulaisina tavattu Suomen luonnosta. Ryhmän lajien leviämässä Suomeen ihminen on keskeisessä roolissa. Ainoastaan rohmutokolla on mahdollisuus levitä luontaisesti, mutta ihminen edistää senkin leviämistä. Niinpä keskeinen hallintatoimenpide vieraslajiasetuksen maahantuontikiellon ohella onkin vapaa-ajankalastajien sekä akvaario- ja lemmikkiharrastajien valistus lajien mahdollisista haitoista luonnossa, lisäämiskiellosta ja karkaamisriskien hallinnan tärkeydestä. Jos lajien yksilöitä kuitenkin havaitaan luonnossa, niiden poistamiseksi tai leviämisen rajoittamiseksi on ryhdyttävä niin pian kuin mahdollista.

Ryhmään 2 kuuluvat lajit ovat: *karheviuhkalehti, kellusvesihasintti, punakorvakilpikonna, siperianmaaorava, pesukarhu, punarapu, marmorirapu, amerikankääpiöraju, viriiliraju, saharasbora* ja *rohmutokko*.

- Valistetaan vapaa-ajankalastajia sekä akvaario- ja lemmikkiharrastajia maahantuontikiellosta, lisäämiskiellosta ja ympäristöön päästämiskiellosta sekä asianmukaisesta hävittämisestä.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, Luke, SYKE, YM, ELY-keskukset, Evira, eläinlääkärit
 - Aikataulu: jatkuva
- Ryhdytään mahdollisuuksien mukaan toimenpiteisiin yksilöiden poistamiseksi tai leviämisen rajoittamiseksi, jos lajien yksilöitä havaitaan luonnossa.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, Luke, SYKE, kunnat
 - Aikataulu: jatkuva

3) Suomessa satunnaisesti tavatut / Suomessa potentiaalisesti menestyvät ei-tavatut lajit – yksilöiden poistaminen tavattaessa.

Tämän ryhmän lajeilla on vaihteleva leviämiskahva Suomeen. Harmaaorava ja pikkumungo voisivat menestyä Suomen ilmastossa, mutta niillä ei ole todennäköistä leviämiskahvettä Suomeen. Sumasammakonputki, afrikanvesihäntä, isoärviä, härkäsammakko, kuparisorsa ja villasaksiraju eivät puolestaan menesty Suomen ilmastossa. Kuparisorsa ja villasaksiraju pystyvät leviämään myös luontaisesti Suomeen. Molempia lajeja on tavattu satunnaisvieraina Suomessa, villasaksirajua vuosittain. Kuparisorsan leviämiskahva on pienentynyt Suomen ulkopuolella tehdyn tehokkaan hävityksen ansiosta. Villasaksirajua saapuu paitsi luontaisesti myös laivaliikenteen mukana. Painolastivesiyleissopimuksen astuessa voimaan syksyllä 2017 lajin leviäminen laivojen mukana tulee jossain määrin vähenemään. Tämän ryhmän lajien maahantuonti on kielletty vieraslajiasetuksen mukaisesti, josta akvaario- ja lemmikkiharrastajia pitää valistaa. Jos lajien yksilöitä tavataan Suomessa, ne on poistettava. Havainnoista on ilmoitettava vieraslajiportaaliin.

Ryhmään 3 kuuluvat laji ovat: *afrikanvesihäntä, isoärviä, sumasammakonputki, harmaaorava, pikkumungo, härkäsammakko, kuparisorsa* ja *villasaksiraju*.

- Poistetaan lajin yksilöt tavattaessa (villasaksirajun voi poistaa kuka tahansa, muista lajeista ilmoitus ELY-keskukselle).
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, kalastajat
 - Aikataulu: jatkuva
- Valistetaan akvaario- ja lemmikkiharrastajia maahantuontikiellosta.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, YM, Luke, SYKE, ELY-keskukset, Tulli, Evira, akvaario- ja lemmikkieläinkauppa
 - Aikataulu: jatkuva

4) Alhaisen leviämiskahvan lajit – levinneisyyden seuranta.

Tähän ryhmään kuuluu 14 lajia, joita ei ole tavattu lainkaan Suomesta ja jotka eivät menesty Suomen ilmasto-oloissa. Näille lajeille riittää tämänhetkiseksi hallintatoimenpiteeksi levinneisyyden seuranta Suomen ulkopuolella mm. EU:n tietojärjestelmän kautta.

Ryhmään 4 kuuluvat lajit ovat: *pilvisutilatva, lauttarusolehti, loikorusolehti, piinahelmikki, raastotatar, purppurakudzu, intianvaris, pyhäiibis, oliiviselkäorava, koati, nutria, kiinanmuntjakki, iso-orava* ja *aasianherhiläinen*.

- Seurataan mm. EU:n tietojärjestelmää hyväksikäyttäen lajien levinneisyysalueen kehitystä Suomen ulkopuolella.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: ELY-keskukset, Luomus, MMM, Luke, SYKE
 - Aikataulu: jatkuva

On huomattava, että kaikkien EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon kuuluvien 37 lajin maahantuonti, kasvatusta, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty. Täplärapuja voidaan kuitenkin edelleen pyytää, säilyttää ja kuljettaa omaan kulutukseen tai myyntiin kansallisen hallintasuunnitelman mukaisesti. Myös ennen asetuksen voimaantuloa hallussa olleet lemmikit omistaja saa pitää niiden eliniän loppuun, kunhan huolehtii, etteivät ne pääse karkaamaan eivätkä lisääntymään.

2.2 Toimenpidesuosituksia yleisesti vieraslajien hallintaan

Yleisesti haitallisten vieraslajien hallintaan tarvitaan seuraavia toimenpiteitä:

- Lisätään vieraslajitietoisuutta monikanavaisen viestinnän avulla
 - Päättäjien, kuntien ja kaupunkien sekä kansalaisten tietoisuuden lisääminen vieraslajeista
 - myös kohdennettua viestintää: mm. akvaariokaupat ja -harrastajat, puutarhakauppa, (koti)puutarhurit, lemmikkieläinkauppa ja -harrastajat, matkailijat, ja virkistys- ja ammattikalastajat
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, YM, LVM, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, ELY-keskukset, Kuntaliitto, kunnat, Metsähallitus, Vieraslajiasioiden neuvottelukunta, puutarha- ja luonnonsuojelujärjestöt, akvaario- ja lemmikkieläinkauppa
 - Aikataulu: jatkuva
- Keskitetään vieraslajitiedot vieraslajiportaaliin
 - Otetaan käyttöön kansallinen vieraslajien seuranta järjestelmä (sijainti: laji.fi), jossa on selkeä ja yhtenäinen tapa kirjata esiintymän laajuus, torjuntatoimet ja niiden seuranta sekä mahdollisuus saada listaus tietyn alueen (esim. kunnan) uusimmista esiintymistä ja tehdyistä torjuntatoimenpiteistä
 - Portaalin käyttö ilmoitusten teossa on saatava tutuksi viranomaisille ja kansalaisille.
 - Portaalista löytyy yhteystiedot eri lajiryhmien vastuuviranomaisille
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: Luke, SYKE, Luomus, ELY-keskukset, kunnat
 - Aikataulu: 2018-
- Lisätään yhteistyötä eri toimijatahojen ja sektoreiden kanssa mm. järjestämällä säännöllisesti vieraslajiseminaareja ja -työpajoja, joissa vieraslajitoimijat voivat jakaa kokemuksia ja päivittää tietojaan.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, YM, LVM, Vieraslajiasioiden neuvottelukunta, Luke, SYKE, ELY-keskukset, kunnat, järjestöt, yritykset
 - Aikataulu: jatkuva

- Selkeytetään kunkin toimijatahon roolia ja keskinäistä vastuunjakoa tarpeen mukaan.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, YM, LVM, Luke, SYKE, ELY-keskukset, kunnat
 - Aikataulu: mahdollisimman pian
- Turvataan riittävät resurssit, mikä on edellytyksenä vieraslajityön jatkuvuudelle.
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: MMM, YM, LVM
 - Aikataulu: jatkuva
- Tuotetaan lisätutkimusta mm. seuraavien tietoaukkojen kattamiseksi:
 - vieraslajien aiheuttamat taloudelliset tappiot ja vaikutukset monimuotoisuuteen, ekosysteemitoimintaan ja elinympäristöihin (arvottaminen)
 - tarkemmat esiintymistiedot, etenkin eksoottisten lemmikkieläinten määrä
 - erilaisten vieraslajien menestymisedellytykset Suomen olosuhteissa ml. ilmastonmuutoksen vaikutukset (etenkin tulevat EU-lajit)
 - vieraslajien kannankehitykseen vaikuttavat tekijät hallinnan kannalta
 - uudet hallintakeinot, kuten glyfosaattia korvaavat torjuntakeinot, täplärapujen vesistä hävittämisen mahdollisuudet ja menetelmät
 - Vastuu- ja yhteistyötahot: tutkimuslaitokset ja korkeakoulut, tutkimusrahoitustahot, MMM, YM
 - Aikataulu: jatkuva